

Plan upravljanja istraživačkim podacima - YO-VID22

Potočnik, Dunja

Data management plan / Plan upravljanja istraživačkim podacima

Publication year / Godina izdavanja: **2022**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:292:477523>

Rights / Prava: [Attribution 4.0 International](#)/[Imenovanje 4.0 međunarodna](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-12-31**

Institut za društvena istraživanja u Zagrebu
Institute for Social Research in Zagreb

Repository / Repozitorij:

[Institute for Social Research in Zagreb Research Repository](#)

Plan upravljanja istraživačkim podacima

Opće informacije		
	Ime i prezime predlagatelja	Dunja Potočnik
	Matična organizacija	Institut za društvena istraživanja u Zagrebu
	Naziv projekta	YO-VID22: Dobrobit mladih i strukture potpore prije, tijekom i nakon COVID-19 pandemije
	Upravitelj podacima	Dunja Potočnik, dunja@idi.hr , 098/9336 291 Također, pri Institutu djeluje Povjerenstvo za informatičku infrastrukturu, s predsjednikom Povjerenstva dr. sc. Teom Matkovićem (teo@idi.hr)
1.	Prikupljanje podataka i dokumentacija	
	Koje ćete podatke prikupljati, obrađivati, stvarati ili se ponovno njima koristiti? (navedite format, vrstu i opseg podataka)	<p>Nezavisne varijable koje će se koristiti pri interpretaciji podataka obuhvaćaju dob, rod, naselje, regiju, obrazovno postignuće ispitanika i roditelja, sociodemografski status, te bračni i stambeni status. Ispitanici će također ispuniti upitnik YSEE2018, koji je već korišten 2018. godini na nacionalno reprezentativnom uzorku od 1.200 mladih. Podaci će biti pohranjeni u CSV i SPSS datoteci. S obzirom na to da planiramo prikupiti podatke od 1.200 sudionika, veličina datoteke trebala bi iznositi maksimalno 10 MB.</p> <p>Pri analizama će biti korištena i baza podataka istraživanja YSEE2018., a u cilju stjecanja komparativnih uvida.</p> <p>Kvalitativna dionica uključit će rad u fokus grupama (ukupno između 25 i 50 mladih) na temu u iskustva mladih tijekom i nakon pandemije, a s obzirom na korištenje servisa i struktura potpore, kao i zadovoljstvo navedenim servisima i strukturama. Ova dionica istraživanja obuhvatit će i prikupljanje uvida u samopercepciju uloga mladih, kao i stavove o tome kako su mladi tijekom pandemije percipirani od strane određenih društvenih skupina. Tijekom prikupljanja kvalitativnih podataka bit će organizirani i intervjui (n=10) s predstavnicima javnih institucija i organizacija civilnog društva koje pružaju potporu mladima, a cilj ove dionice je stjecanje dubinskih uvida u pripremljenost, mehanizme prilagodbe i senzibiliziranost ovih struktura potpore na potrebe mladih tijekom pandemije Covid-19.</p>
	Kako će se podaci prikupljati, obrađivati ili stvarati? (ukratko navedite metodologiju i procese osiguranja kvalitete te načine organiziranja podataka)	<p>Na razini kvantitativnog istraživanja, online panel istraživanje će biti provedeno uz pomoć agencije za istraživanje tržišta putem CAWI metode (<i>Computer-assisted web interviewing</i>). Istraživanje će biti provedeno uz potanko dogovorene korake između djelatnika agencije i suradnica/ka na projektu.</p> <p>Upitnik korišten 2018. godine za potrebe ovog istraživanja bit će nadopunjen instrumentima na temu mentalnog zdravlja, socijalne uključenosti, pristupa službama i servisima za pomoć tijekom pandemije Covid-19, zadovoljstvom uslugama ili suradnjom s navedenim službama, te percepcijom vlastite uloge mladih</p>

tijekom pandemije Covid-19. Potonje će biti nadopunjeno i mišljenjima i stavovima o tome kako su mladi percipirani od strane pojedinih društvenih skupina u odnosu na neke aspekte Covid-19 pandemije. Navedeni će instrumenti biti razvijeni u suradnji sa suradnicama u području psihologije – Gordanom Kuterovac Jagodić i Darjom Maslić Seršić.

Nakon završetka prikupljanja podataka, sirovi podaci će se staviti u poseban direktorij, te će se s njih ukloniti pravo pisanja (eng. write permission). Podaci će se čistiti korištenjem SPSS programskog paketa, a pročišćeni podaci će se spremati u posebnu datoteku i zaseban direktorij. Skripta korištena za čišćenje podataka bit će pohranjena zajedno s podacima. Nakon čišćenja, podaci će se validirati kako bi se utvrdilo jesu li unosi valjani (npr. jesu li vrijednosti dobi valjan broj manji od 100; odgovaraju li rasponi vrijednosti na česticama YSEE2018 upitnika uporišnim točkama koje su bile zadane prije online anketiranja). Osim toga, provest će se ručna usporedba vrijednosti u datoteci s pročišćenim podacima i vrijednosti u datoteci sa sirovim podacima za 50 nasumično odabranih unosa. Istraživači će voditi README.md datoteku u kojoj će ukratko biti opisana struktura direktorija unutar projekta, te sadržaj pojedinih datoteka ili skupova datoteka.

Istraživačke dionice provedene kvalitativnom metodologijom obuhvatit će:

1. Provedbu fokus grupa (planirano je provođenje 5 fokus grupa po zemlji (s 5-10 sudionika/ca svake fokus grupe), pri čemu će mladi sudionici/e fokus grupa (dob 16-29) biti diverzificirani obzirom na njihov status u obrazovanju i zapošljavanju. Cilj fokus grupa je dvojak: 1) stjecanje dubljih uvida u kvantitativne nalaze koji su identificirani kao naročito problematični u odnosu na dobrobit mladih i 2) prikupljanje kvalitativnih uvida u iskustva mladih tijekom i nakon pandemije, a s obzirom na korištenje servisa i struktura potpore, kao i zadovoljstvo navedenim servisima i strukturama. Ova dionica istraživanja obuhvatit će i prikupljanje uvida u samopercepciju uloga mladih, kao i stavove o tome kako su mladi tijekom pandemije percipirani od strane određenih društvenih skupina. Sudionici fokus grupa bit će regrutirani uz pomoć predstavnika organizacija civilnog društva, a fokus grupe će biti provedene od strane članica/ovi projektnog tima, uz detaljno dogovorene protokole i smjernice za provedbu.
2. Dubinske intervju sa stručnjacima (HR n = 10) s odabranim predstavnicima institucija i organizacija koje su tijekom pandemije Covid-19 pružale usluge servisa i potporu mladima. Navedeno uključuje predstavnike centara za socijalni rad, stručnjaka u klinikama za mlade i omladinske radnike iz organizacija civilnog društva. Cilj ove dionice je stjecanje dubinskih uvida u pripremljenost, mehanizme prilagodbe i senzibiliziranost ovih struktura potpore na potrebe mladih tijekom

		<p>pandemije Covid-19. Stručnjaci će za intervjuje biti odabrani po principu jednake zastupljenosti javnih institucija i institucija civilnog društva. Intervjuje će provesti članice/ovi projektnog tima, uz unaprijed pripremljene upitnike za polustrukturirane intervjuje i smjernice za intervjuiranje.</p> <p>3. Analizu sadržaja elektronskih medija, s mladima kao jedinicom analize, tijekom tri promatrana razdoblja – prije (siječanj 2019. – veljača 2020.), tijekom (ožujak 2020. – travanj 2022.) i nakon pandemije (svibanj 2022. – lipanj 2023.). Cilj analize sadržaja jest prikupiti uvide u promjene u percepcijama uloga mladih u odnosu na ova tri promatrana razdoblja.</p> <p>Nakon svake od provedenih dionica kvalitativnom metodologijom podaci će biti sakupljeni u odvojene baze podataka, u NVivo programu, u zasebnim direktorijima. Podaci će biti organizirani prema ključnim riječima, a istraživači će voditi README.md datoteke u kojima će biti opisana struktura direktorija, te sadržaj pojedinih datoteka i skupova datoteka.</p> <p>Etičko povjerenstvo Instituta za društvena istraživanja u Zagrebu bit će konzultirano uz svaku dionicu projekta, što uključuje kako provedbu istraživanja, tako i čuvanje podataka i njihovo publiciranje. Etičkom će povjerenstvu prije provedbe istraživačkih dionica biti dostavljeni upitnik za provedbu kvantitativnog dijela istraživanja, obrasci informiranog pristanka kvalitativne dionice istraživanja, obrazac za evidenciju sudionika kvalitativnih dionica istraživanja, te instrumenti i smjernice za provedbu kvalitativnih dionica istraživanja (fokus grupa i intervju).</p>
	<p>Koju ćete dokumentaciju i metapodatke ustupiti osim podataka? (navedite koje su informacije potrebne korisnicima kako bi mogli čitati i interpretirati podatke u budućnosti te koji će se standardi koristiti pri tumačenju podataka)</p>	<p>Dokumentacija uz podatke bit će upitnik korišten za prikupljanje podataka, pozivna pisma poslana sudionicima, obrasci informiranog pristanka, evidencija sudionika fokus grupa i intervju, upute sudionicima te upute voditeljima fokus grupa i intervju. Dokumentacija će za svaku dionicu projekta sadržavati opis projekta, ciljeve, ciljanu skupinu te informacije o uzorkovanju, jedinici analize, načinu prikupljanja podataka, stupnju odaziva, vremenskom te prostornom obuhvatu. Također će biti izrađena kodna knjiga s opisom varijabli i oznakama vrijednosti. Bit će opisana upotreba varijabli otežavanja te izvedenih varijabli nastalih nakon procesa prikupljanja podataka tijekom dionice projekta izvedene kvantitativnom metodologijom.</p>

2.	Pravna i sigurnosna pitanja
<p>Jeste li ograničeni sporazumom o povjerljivosti? Imate li potrebna dopuštenja za prikupljanje, obradu, čuvanje i dijeljenje podataka? Jesu li osobe čiji se podaci pohranjuju informirani o tome i jesu li dali privolu? Kojim ćete se metodama koristiti u svrhu zaštite osjetljivih podataka (GDPR - posebne kategorije osobnih podataka)?</p>	<p>YO-VID22 projekt poštuje sva ograničenja i zahtjeve kako je utvrđeno Zakonom o provedbi Opće uredbe o zaštiti podataka [Zakon o općoj uredbi o zaštiti podataka, NN 24/2018]. Kvantitativno istraživanje bit će provedeno putem CAWI metode (<i>Computer-assisted web interviewing</i>), pri čemu će naročita pažnja biti posvećena zaštiti identiteta i povjerljivosti podataka.</p> <p>Informirani pristanak bit će od sudionika/ca prikupljan u pismenom obliku, te na temelju pisanog objašnjenja o svrsi, ciljevima i načinima provedbe istraživanja, kao i o načinima čuvanja i anonimiziranja podataka.</p> <p>Ispitanici uključeni u istraživanje stariji su od 14 godina, te će sami dati informirani pristanak, ali tek pošto će i mlade osobe i njihovi roditelji (za ispitanike u dobi 16-18 godina) biti informirani o elementima istraživanja. Mlada osoba odnosno roditelj dat će svoj informirani pristanak nakon što su obaviješteni:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. o istraživačima (ime i prezime, zvanje, ustanova, kontakt) 2. relevantnim detaljima istraživanja, uključujući opće podatke o istraživanju (naziv istraživanja, izvor financiranja, svrha i ciljevi istraživanja) 3. metodologiji istraživanja (vrsta istraživanja, sudionicima, instrumentima, trajanju, načini bilježenja podataka) 4. dobrovoljnosti sudjelovanja u istraživanju i mogućnosti odustajanja od sudjelovanja i povlačenja podataka u svim fazama istraživanja 5. načinu davanja pristanka na sudjelovanje 6. naknadama za sudjelovanje u istraživanju u slučaju sudjelovanja u fokus grupama 7. razini povjerljivosti i tajnosti podataka 8. načinu pohranjivanja i vremenu čuvanja podataka 9. načinu obrade podataka i objavljivanja rezultata istraživanja 10. načinu davanja povratnih informacija o općim rezultatima istraživanja 11. tome kome se mogu obratiti ako imaju pritužbe na postupak istraživanja (Etičkom povjerenstvu koje je odobrilo istraživanje) 12. tome kome se mogu obratiti ako ih je istraživanje uznemirilo ili izazvalo bilo kakvu neugodu. <p>Anonimnost sudionika osigurat će se pseudoanonimizacijom podataka koji nisu anonimni, i to u najkraćem roku po završetku provedbe svake od dionica istraživanja. Podaci koji nisu anonimni u najkraćem će mogućem</p>

	<p>roku biti pseudoanonimirani kako bi se zaštitila privatnost sudionika, a osobne podatke koji omogućuju identifikaciju sudionika bit će uništeni. Pohranjeni podaci čuvat će se samo onoliko koliko zahtijeva ugovor s Hrvatskom zakladom za znanost, odnosno pet godina, o čemu će ispitanici biti informirani.</p> <p>Snimke s provedbe fokus grupa bit će po transkribiranju uništene, a podaci o sudionicima fokus grupa bit će anonimizirani, odnosno sudionicima će biti dodijeljeni pseudonimi.</p> <p>Zapisi s intervju bit će čuvani u pisanom obliku, bez čuvanja podataka o identitetu ispitanika.</p> <p>Sve će istraživačke dionice isključiti otkrivanje identiteta sudionika istraživanja, kako u pismenom tako i u usmenom obliku. Identitet sudionika istraživanja neće biti otkriven niti u formalnim niti u neformalnim raspravama pred drugim istraživačima, stručnim ili ostalim osobama.</p> <p>Nakon završetka postupka prikupljanja podataka podaci će biti pohranjeni tako da se osigura njihova tajnost. Podaci koji nisu anonimni u najkraćem će mogućem roku biti pseudoanonimirani kako bi se zaštitila privatnost sudionika, a osobne podatke koji omogućuju identifikaciju sudionika bit će uništeni. Pohranjeni podaci čuvat će se samo onoliko koliko zahtijeva ugovor s Hrvatskom zakladom za znanost, odnosno pet godina, o čemu će ispitanici biti informirani.</p> <p>Uzorak kvantitativnog istraživanja i provođenje fokus grupa uključit će i mlade u dobi 16-18 godina. Pri provođenju ovih dionica istraživanja poštovat će se sljedeća načela:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. načelo zaštite dobrobiti mlade osobe i njenog prava na tjelesni, psihički i emocionalni integritet odnosno integritet cjelovite osobe 2. načelo poštovanja ljudskih prava, vrijednosti i dostojanstva osobe 3. načelo poštovanja privatnosti i anonimnosti sudionika 4. načelo poštovanja prava djeteta na samoodređenje i izražavanje vlastitog mišljenja 5. istraživanje će provoditi isključivo suradnice/ici s iskustvom u istraživanju djece i mladih, a postdoktorand će na projektu raditi isključivo nakon obuke te pod nadzorom iskusnih istraživača. <p>Fokus grupe i intervju bit će transkribirani od strane postdoktoranda/ice, nakon provedene obuke, a po potanko određenim protokolima koji će očuvati povjerljivost i anonimnost podataka. Transkribirani podaci</p>
--	---

		bit će čuvani odvojeno od druge projektne građen, odnosno od informiranih pristanaka i evidencije sudionika fokus grupa i intervjua.
	Kako će se regulirati pristup podacima i njihova sigurnost? Koji su potencijalni rizici koje treba uzeti u obzir? Kako ćete osigurati sigurnost pohrane osjetljivih podataka?	<p>Svi će se podaci istraživanja, kako oni dobiveni kvantitativnom tako i oni dobiveni kvalitativnom metodologijom, obrađivati u zaštićenom nemrežnom okruženju koristeći se virtualnom desktop tehnologijom.</p> <p>Svi sugovornici intervjua i sudionici fokus grupa potpisat će informirani pristanak koji će odobriti Etičko povjerenstvo Instituta za društvena istraživanja u Zagrebu. Anonimnost ispitanika i sudionika istraživanja bit će zajamčena time da podaci neće biti pohranjeni u wav datoteke, te će podaci o ispitanicima biti uništeni softverom za temeljito brisanje (shred).</p> <p>Evidencija informiranih pristanaka, kao i evidencija sudionika/ca fokus grupa čuvat će se odvojeno od drugih dijelova arhiva istraživanja, odnosno od instrumenata, uputa za provoditelje fokus grupa i intervjua, te od baza podataka i dijelova koji uključuju interpretaciju podataka. Evidencija informiranih pristanaka čuvat će se u zaključanom ormariću odvojeno od sve druge projektne građe.</p> <p>Anonimizirane transkripte intervjua i fokus grupa ćemo pohraniti, za što ćemo osigurati pisanu suglasnost za buduće dijeljenje podataka. Svi podaci o identitetu sudionika čuvat će se u enkriptiranom obliku, a ključ za dekodiranje imat će samo uži članovi istraživačkog tima.</p> <p>Podaci će se pohraniti u centraliziranom sustavu za pohranu podataka kojim upravlja Povjerenstvo za informatičku infrastrukturu Instituta za društvena istraživanja u Zagrebu. Pristup podacima bit će moguć jedino preko identiteta ustanove, koji je siguran sustav i slijedi najbolje prakse u pogledu upravljanja identitetom. Naš centralni sustav pohranjivanja podataka ima dostatnu količinu memorije, stalno se vrši backup i sustav je kontinuirano nadziran.</p>
	Kako ćete upravljati zaštitom autorskih prava i intelektualnog vlasništva? Tko će biti vlasnik podataka? Koje će se licencije primjenjivati na podatke? Koja će se ograničenja primjenjivati na ponovnu uporabu osobnih podataka?	Podaci dobiveni kvantitativnom i kvalitativnom metodologijom u okviru projekta YO-VID22 prikladni su za su dijeljenje. U projektu će se također koristiti sekundarni podaci preuzeti iz YSEE2018 istraživanja, koji se nalaze u otvorenom pristupu, a Općim uvjetima korištenja podataka.

3.	Pohrana i čuvanje podataka	
	<p>Kako će podaci biti pohranjeni i kako će biti napravljena sigurnosna kopija podataka (<i>backup</i>) tijekom istraživanja? Koji su kapaciteti čuvanja podataka kojim raspolazete? Kojim se procedurama koristite za sigurnosnu kopiju (<i>backup</i>)?</p>	<p>Originalni podaci istraživanja čuvat će se odvojeno na institutskom računalu, pri čemu će se svaki od elemenata istraživanja (upitnici, protokoli za provedbu fokus grupa i intervjua, upute za provođenje fokus grupa i intervjua, informirani pristanci, protokoli za anonimizaciju i čuvanje povjerljivosti, obrasci za evidenciju sudionika/ca fokus grupa, anonimizirane baze podataka) biti odvojeni. Podaci će se tijekom istraživanja s računala glavnog istraživača kopirati u nacionalni sustav za pohranu i dijeljenje podatka Puh (https://www.srce.unizg.hr/puh) koji članovima projektnog tima omogućava pristup aktualnoj verziji podataka i na kojem se dnevno automatizirano izrađuje sigurnosna kopija podataka. Uz to, glavni istraživač dnevno radi sigurnosnu kopiju s računala na vanjski disk.</p> <p>Podaci o sudionicima istraživanja i ispitanicima čuvat će se u ormariću pod ključem, kojem će pristup imati samo nadležne osobe. Iznošenje bilo kojeg od pismenih tragova o istraživanju izvan prostorija Instituta za društvena istraživanja bit će zabranjeno.</p> <p>Podaci o istraživanju bit će čuvani pet godina.</p> <p>Po završetku istraživanja anonimizirane baze podataka bit će dostupne za korištenje drugim istraživačima po pravilima Hrvatskog arhiva podataka za društvene znanosti (CROSSDA), a svi će istraživački materijali biti prilagođeni zahtjevima za pridruživanje CROSSDA-i.</p>
	<p>Koji je vaš plan čuvanja podataka? U kojim će se formatima čuvati?</p>	<p>Podatke ćemo trajno pohraniti u Hrvatskom arhivu podataka za društvene znanosti (CROSSDA; data.crossda.hr) koji se bavi pripremom skupova podataka za dugoročnu pohranu. Skup podataka čuvat će se u otvorenim formatima za dugoročnu pohranu, uz detaljni metapodatkovni opis u DDI standardu. Skup podataka sadržavat će dovoljno dokumentacije za kasniju interpretaciju podataka i mogućnost ponovne upotrebe.</p>
4.	Dijeljenje i ponovna uporaba podataka	
	<p>Kako i gdje će se podaci dijeliti? Na kojem repozitoriju planirate dijeliti podatke? Kako će potencijalni korisnici doznati za podatke?</p>	<p>Podaci i dokumentacija potrebna za interpretaciju podataka bit će dostupni u Hrvatskom arhivu podataka za društvene znanosti (CROSSDA; data.crossda.hr). Bit će dostupne dvije verzije podataka: 1) potpuno anonimizirana verzija bit će dostupna pod licencom CC BY 4.0. i 2) Verzija podataka koja sadrži rizik od deidentifikacije sudionika bit će dostupna uz posebnu dozvolu, samo za znanstvene svrhe, te će joj moći pristupiti samo registrirani istraživači uz prihvaćanje obveze o korištenju podataka isključivo u dozvoljene i svrhe prema Općim uvjetima korištenja podataka. Arhiv CROSSDA je nacionalni pružatelj usluga za Konzorcij europskih arhiva podataka za društvene znanosti (CESSDA ERIC). Time se povećava međunarodna vidljivost skupova podataka relevantnoj međunarodnoj zajednici istraživača. CESSDA Data Catalogue</p>

		(datacatalogue.CESSDA.eu) uključen je u EOSC portal. Detaljno pretraživanje skupova podataka omogućeno je upotrebom DDI standarda za metapodatke, uz upotrebu kontroliranih rječnika i tezaurusa ELSST (elsst.CESSDA.eu) za podatke nastale u društvenim istraživanjima. Skupovima podataka dodjeljuje se trajni identifikator iz sustava DOI.
	Ako postoje podaci koji se ne smiju dijeliti (prijavitelji vezani zakonskim, etičkim, autorskim pravila, povjerljivošću i sl.), pojasnite razloge ograničenja.	Podaci neophodni za bilo koju publikaciju bit će dostupni u trenutku objavljivanja. Svi osobni podaci bit će anonimizirani u skladu s profesionalnim standardima i Zakonom o provedbi Opće uredbe o zaštiti podataka. Paket SDCMicro (https://cran.r-project.org/package=sdcmicro), koristit će se za procjenu rizika identifikacije. Osigurat ćemo da svaki skup podataka ima k-anonimnost najmanje 3.
	Potvrdite da ćete se koristiti digitalnim repozitorijem koji je u skladu s načelima FAIR-a.	Pri upravljanju podacima koristit ćemo Arhiv CROSSDA postupanja s podacima prema načelima FAIR (Findable, Accessible, Interoperable and Re-usable) – dostupnost, interoperabilnost i ponovna upotrebljivost.
	Potvrdite da ćete se koristiti digitalnim repozitorijem koji održava neprofitna organizacija (ako ne, objasnite zašto ne možete dijeliti podatke na digitalnom repozitoriju koji nije komercijalan).	Pri čuvanju podataka koristit ćemo arhiv CROSSDA, koji je dio nacionalne javne istraživačke infrastrukture za područje društvenih znanosti. Osnovan je pri Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu uz financijsku potporu Ministarstva znanosti i obrazovanja u ulozi pružatelja usluga za Konzorcij europskih arhiva za društvene znanosti (CESSDA ERIC).

Ref:

[1] Celjak, D., Dorotić Malič, I., Matijević, M., Poljak, Lj., Posavec K. i Turk, I.: „Istraživački podaci - što s njima?“ [Istraživački podaci - što s njima? : priručnik o upravljanju istraživačkim podacima | Digitalni repozitorij Srca \(unizg.hr\)](#)